

Haagsch nieuws.

(Geschreven voor den Java-bode).

25 October 1888.

5

10

15

20

25

30

35

40

45

50

55

60

65

In den regel worden omtrent den gezondheidstoestand van hooggeplaatste personen eerst dan bulletins uitgegeven, wanneer die toestand veel te wenschen overlaat, terwijl de uitgifte dadelijk wordt gestaakt, als weer een normale toestand is ingetreden. De regeering heeft gemeend anders te moeten handelen en thans eerst nu de eigentlijke ziekte van den koning wel niet is geweken, maar toch de bijkomende catarrhale aandoening over is, wordt van dit laatste in de staatscourant melding gemaakt, onder bijvoeging, dat de uiterste voorzichtigheid in alle opzichten noodzakelijk is. Men zegt dat de koning zelf deze kennisgeving heeft gewild, omdat het hem hinderde telkens in buitenlandsche bladen en daaruit overgenomen in de Hollandsche onrustbarende berichten te lezen zoowel over zich zelve als over Nederlands lot na zijn dood. Al telt zijne majesteit 71 jaren en lijdt hij aan een kwaal die zeer deprimeert, toch is de levenslust er lang nog niet uit en behalve door de afdoening van de staatszaken, toont de koning dat door zijne onlangs opgewekte belangstelling in landbouwzaken. Hij liet het niet bij de vroeger door mij vermelde gift van f25000. — aan de Heidemaatschappij, maar heeft zich opgaven laten verstreken van de boschen en heidegronden in iedere gemeente aanwezig, terwijl hij ook omtrent het fabriekwezen hier en daar en de vruchtencultuur in de Langstraat zich gegevens deed overleggen. Het schijnt dat de koning aan eene praktische oplossing denkt der sociale kwestie door werkverschaffing. Vooral de maatschappij Helenaveen, die onder de gemeente Deurne in Noord-Brabant aan verveeningen en ontginningen doet, en waarvan de koning beschermheer is, ondervond zijne belangstelling. Zoo schonk hij de noodige gelden om de schulden der vaste arbeiders aan de maatschappij aftedoen, en tot vorming van fondsen, waaruit de veestapel, de groenten-, ooft- en boschcultuur kunnen worden verbeterd. Plechtig werd na afloop der godsdienstoefening van een en ander aan de bevolking meêdeeling gedaan, aan den koning werd de dankbaarheid der begiftigden getelegrafeerd en door den directeur werd voorgesteld hem in het vervolg nooit anders te noemen dan Willem den goede, een naam hem indertijd reeds door Hofdijk gegeven, toen hij zich bij een watersnood zoo wakker had gedragen.

Nog van een anderen kant ontving de koning in de laatste dagen een telegrafisch bewijs van aanhankelijkheid, doch ik betwijfel of dit hem zoo aangenaam was als dat uit Helenaveen, al had hij de beleefdheid er zijn dank voor te doen betuigen. Het kwam namelijk van eene vergadering van katholieken te Rotterdam gehouden en uitgeschreven door het bestuur van de provinciale hoofdafdeeling Rotterdam van het Nederlandsch-Belgisch Zouaven-comité. Daar hield de bekende Bovenkerksche pastoor, abt Brouwers, eene rede over het herstel van de wereldlijke macht des pausen. Hij begon met eene zegenbede voor Z. M. onzen geëerbiedigden koning Willem III en Z. H. onzen hooggeschatten opperherder paus Leo XIII, en eindigde karakteristiek genoeg met den wensch: God beware Leo XIII en Willem III, daarbij dus den paus het eerst noemende. Het telegram, dat aan den koning werd gezonden, luidde aldus. "De talrijkste vergadering van Holland's katholieken, die ooit in Rotterdam plaats gehad heeft on saamgekomen is om te protesteeren tegen het onrecht, dat Rome wordt aangedaan, biedt aan Neerland's koning en koninklijk huis de eerbiedige betuiging harer onwrikbare aanhankelijkheid met den heil wensch, dat God Almachtig nog vele jaren moge bewaren Neerland's heil in Neerland's koningshuis", en er was dus alle reden geweest om op zulk eene ongepaste uitlating over de handeling van eene bevriende mogendheid niet te antwoorden. Te meer, doch dat wist men niet op het Loo, omdat tegelijkertijd aan den paus werd getelegrafeerd, dat de vergaderde katholieken onder het oog van God verklaarden de rechten van Nederland, die van de katholieke kerk en die van paus Leo XIII tegen de revolutie en het valsche beginsel van de natuurlijke grenzen te willen verdedigen. De geheele rede had veel van eene opruiing tegen Italië. Zie hier een belangrijk deel er van: "Wat zullen wij doen, wat zullen wij doen, en hoe zullen wij het doen om tegen het valsche beginsel der natuurlijke grenzen Nederland en de Kerkelijke staten te verdedigen? Wat zullen wij doen betrekkelijk ons vaderland? Wij zullen gelijk in het verleden, alom verkondigen, wat spr. eens in eene eenvoudige dorpskerk geschreven vond: *honorificate regem*, eert den koning, die het zwaard draagt om gerechtigheid te eeren en het kwaad te straffen. Wij zullen altijd den koning eeren, altijd en overall zullen wij de liefde voor Nederlands kroonprinsesje met de kinderen doen opgroeien. Gelijk in het verledene, doch als het

kan nog beter, zullen wij bewijzen, dat wij, katholieken, bij niemand in Nederland ten achter staan in liefde voor het koninklijk Huis. Strijdend als soldaten voor God, zijn wij bereid. Wat kunnen wij voor de kerkelijke staten doen? Helaas, wij kunnen niet doen wat wij willen! Hoe velen onzer zouden dit wenschen! O konden wij dat doen!

70 Wij kunnen de geschiedenis niet vooruitloopen, het uur der zegepraal niet verhaasten, dat echter komen zal gelijk vroeger, gelijk onlangs. Heden zijn de blikken van alle katholieken in Nederland gevestigd op Rotterdam; zij willen vernemen wat hier geschied is tot verdediging der rechten van den Paus. Een tweevoudige weg staat open. Of eene algemeene vergadering, zooals in Duitschland, waarop alle katholieken

75 vertegenwoordigd zullen zijn, of een andere weg, dien men helaas in Zuid-Nederland schijnt te willen inslaan, en locale vergaderingen doen plaats hebben. Onze Zuidelijke broeders zijn daartoe gedwongen door onmacht, uit voorzichtigheid. Wij hebben deze niet te betrachten. Onze burgerlijke vrijheid is in ons vaderland grooter dan in België. Wij kunnen daarom gerustelijk eene algemeene vergadering houden. Of de

80 plaatselijke vergaderingen hier navolging zullen vinden, weten wij niet. Wij prejudiciëeren niets. Uit de stad aan de Maas ging voor 20 jaar aan deze zijde der Alpen het eerste protest uit, dat door de geheele wereld werd nagevolgd. De Paus heeft gezegd, dat zijn toestand onhoudbaar is. Wij moeten thans ook protesteeren tegen het brutaal geweld, den H. Vader aangedaan. In zijn brief aan de Duitsche

85 katholieken heeft Z. H. geschreven, dat Hij hoopt dat alle katholieken der wereld zullen doen wat zij gedaan hebben. Wij zullen niet rusten voor de Paus heeft gezegevierd. Wij zullen strijden als een dapper soldaat. Neen, er is nog een beter woord: Wij zullen strijden zooals de zouaven gestreden hebben."

Ten slotte werden onder daverende toejuichingen de volgende resolutiën aangenomen:

90 De Nederlandsche Katholieken, vergaderd te Rotterdam, verklaren bij deze ten aanhooren van God en Vaderland:

10. dat zij het nieuwe politiek beginsel van natuurlijk recht op natuurlijke grenzen even revolutionnair en goddeloos achten in zijne toepassing op de Kerkelijke staten, als het onrechtvaardig, revolutionnair en goddeloos zou zijn in eene gelijke

95 toepassing op het Koninkrijk der Nederlanden, en dat zij als ware antirevolutionairen dit revolutionair beginsel veroordeelen, verafschuwen en altijd zullen bestrijden;

20. dat zij de zaak van den Paus, overeenkomstig de verklaringen van H.H. D.D. H.H. de Bisschoppen van Nederland en die van de overige Katholieke wereld, beschouwen als het eerste, als het hoogste, als het algemeen belang van alle Katholieken, vooral van

100 alle Katholieke gekozenen;

30. dat zij evenals de Duitsche Katholieken, vergaderd te Freyburg, en zelfs in hunne eigen bewoordingen protesteeren tegen de berooving van den Paus;

40. dat zij evenals de Duitsche Katholieken proclameeren de noodzakelijkheid van eene wereldlijke souvereiniteit en Van een territoriaal bezit voor den Paus;

105 50. dat zij volgens plicht in den Paus de macht erkennen om beslissende uitspraak te doen betrekkelijk dat territoriaal bezit, maar dat zij vooralsnog zich ook ten plicht rekenen, om, steunende op Gods gebod, alle geoorloofde middelen te laten gelden om de geheele teruggave der ontnomene Kerkelijke staten uit de handen der revolutie op te vorderen."

110 Men kan zich over al die dwaasheid alleen troosten met de gedachte, dat de vergadering juist niet uit ontwikkelde mannen bestond, zoodat zij zich door een menner als abt Bouwers gemakkelijk liet meeslepen.